

В 1986 р. С.Я. Ольговський перейшов на роботу на кафедру історії Київського національного університету культури і мистецтв. Саме в університеті вповні розкривається педагогічний талант С.Я. Ольговського. Він розробляє фундаментальні курси «Історія України», «Археологія України», «Етнографія України» та ін., стає одним з найулюбленіших викладачів. Близкучий лектор, він неодноразово закінчував заняття під бурхливі оплески слухачів. Від 1998 р. С.Я. Ольговський очолює з незначними перервами кафедру історії України та музеєзнавства, у 2002—2003 рр. працював доцентом кафедри археології та музеєзнавства історичного факультету Київського державного університету ім. Т. Шевченка.

Сергій Якович має учнів. Під його керівництвом вісім молодих дослідників стали кандидатами історичних наук. Вражає розмаїття тематики їхніх досліджень: історія київських печерних середньовічних монастирів, реконструкція витоків світогляду середньовічного населення України, специфіка етнічних культур і розвиток музейних установ Криму, обробка кольорового металу за доби бронзи степової правобережної України, дослідження соціо-культурних аспектів української грошової системи, кобзарський рух в Україні у 16—19 ст., архетипові явища в українській весільній обрядності. Навіть пере-

лік тематики захищених дисертацій його учнів свідчить про різнобічну та глибоку ерудованість С.Я. Ольговського. 2008 р. Сергію Яковичу присвоєно звання професора.

С.Я. Ольговський — автор понад 100 наукових праць. З-поміж них — монографія «Скифоантична металлообработка архаического времени» (2005; друге перероблене та доповнене видання — 2011), навчальний посібник «Античні держави Північного Причорномор'я» (2007), науково-популярна книжка про скіфське військо «Володарі степу» (2010). Його висновки щодо рівня та особливостей розвитку обробки кольорових металів в античних містах Північного Причорномор'я та у скіфів позитивно сприйняті науковим загалом. Сергій Якович не обмежується лише проблемами скіфознавства та антикознавства, вчений цікавиться питаннями династичної історії київських князів, біографіями визначних археологів минулого, металургії доби бронзи.

С.Я. Ольговський — талановитий організатор. Очолювана ним кафедра одна з найкращих в університеті культури. Дружній колектив кафедри докладає багато зусиль для виховання високоосвічених фахівців-музеєзнавців.

Сергій Якович зустрічає своє 60-річчя сповнений сил, творчої енергії. Він щасливий батько двох доньок і дідуся, має двох онуків.

Ю.М. КЛЮЧКО, С.Ж. ПУСТОВАЛОВ

3 НАУКОВОГО ЖИТТЯ 2011 р.

У 2011 р. на півдні нашої країни відбулося чимало цікавих і представницьких наукових форумів з археологічної проблематики.

11—13 березня 2011 р. на історичному факультеті Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова відбулися ІХ наукові читання пам'яті визначного вченого професора П.Й. Каришковського, цього разу приурочені до 90-річчя від дня його народження.

Головою Оргкомітету з підготовки цього наукового свята була завідувач кафедри істо-

рії стародавнього світу та середніх віків, к. і. н. І.В. Немченко. Збірник матеріалів Читань уміщує 83 статті 98 авторів з України, Росії, Молдови, Румунії та Польщі¹, що стосуються актуальних проблем археології, нумізматики, епіграфіки Надчорноморщини, а також різних аспектів античної та середньовічної історії, історіографії, документалістики тощо.

¹ Древнее Причерноморье. Гл. ред. И.В. Немченко. — Одесса: ФЛП «Фридман А.С.», 2011. — Вып. ІХ.

28—30 квітня в Ялті проходила III Міжнародна науково-практична конференція «Історико-культурна спадщина Причорномор'я: вивчення та використання в освіті та туризмі»². Відповідальним секретарем Оргкомітету була доцент Кримського гуманітарного університету, к. і. н. Н.Г. Новиченкова. Збірник тез містить 82 повідомлення 93 авторів. У тематиці конференції важливе місце посідали нагальні проблеми дослідження, охорони та використання археологічних пам'яток у науково-пізнавальних цілях. З розгорнутими доповідями на конференції виступили такі відомі вчені як: Н.О. Гаврилюк, О.В. Переводчикова, Н.Г. Новиченкова, І.І. Марченко, Н.Ю. Лимберис, С.Б. Буйських, Г.М. Тощев, С.А. Коваленко, С.В. Ушаков, А.Г. Плешиненко, С.І. Лук'яшко, Б.А. Раєв та ін.

21—25 травня 2011 р. учасників традиційних XII Боспорських читань — «Боспор Кімерійський і варварський світ у період античності та середньовіччя»³ — гостинно приймала Керч. Цього разу Читання були приурочені до 185-річчя від дня заснування Керченського музею і тематично присвячені взаємовпливу давніх культур. Як завжди, більшу частину роботи з організації заходу взяв на себе Центр археологічних досліджень Фонду «Деметра» та його директор д. і. н. В.М. Зінько. До збірника тез, що вийшли напередодні конференції, включено 82 нариси та повідомлення 105 авторів з України, Росії, Польщі, Великої Британії та Німеччини.

Не загубився серед подій минулого року ще один цікавий науковий захід — «TERRA ALUSTIANA» — ММХІ. Таку назву мала наукова конференція, проведена в Алушті 7—9 жовтня 2011 р. місцевим історико-краєзнавчим музеєм за підтримки Кримського філіалу Інституту археології НАНУ. Оргкомітет очолювала завідувач Алуштинського музею В.Г. Рудницька.

Як зазначається в Програмі конференції, її організатори ставили за мету об'єднати зусилля дослідників для вивчення та популяризації історії Алушти та її околиць, пов'язаної не тільки з історією Криму та України, а й багатьох сучасних держав. Перші наукові конференції, проведені музеєм — «Євген Володимирович Вульф — найвидатніший кримський флорист ХХ століт-

тя» (2000), «Алушта та Алуштинський регіон від стародавніх часів до наших днів» (2001), «Про старожитності Південного берега Криму та гір Таврійських» (2003) та публікації їх матеріалів, довели ефективність такого підходу до вирішення проблем вивчення історії Алушти та її околиць. Але до 2009 р. Алуштинський музей організував суто тематичні конференції, що значною мірою обмежувало участь у них істориків і археологів регіону та суміжних територій Таврики і Причорномор'я загалом. Через це Оргкомітет прийняв тоді рішення дати науковим конференціям, що традиційно проводяться музеєм, постійну назву, а саме «TERRA ALUSTIANA», тобто «Земля Алушти» або «Алуштинська земля». Варто зазначити, що віднайдення цього бренду для традиційних наукових форумів в Алушті було дуже вдалим, він швидко прижився та увійшов до наукового обігу. Його влучність полягала в тому, що він добре відображає різноманітні аспекти дослідження краю і в той же час стислий і емкий.

Десята конференція «TERRA ALUSTIANA», проведена 2011 р., відбулася напередодні двох знаменних дат — 1460-річчя заснування стародавнього поселення на місці Алушти та 110-річчя заснування самого міста. Через це конференція викликала неабиякий інтерес серед громадськості Криму та привернула увагу багатьох науковців, краєзнавців і поважних гостей. На урочистому її відкритті 7 жовтня 2011 р. з привітаннями виступили: Алуштинський міський голова С.В. Колот, заступник голови Г.І. Огнева, генеральний директор Кримської республіканської установи «Центральний музей Тавриди» А.В. Малюгін, директор Державного архіву Автономної республіки Крим О.В. Лобов, зав. Алуштинським музеєм В.Г. Рудницька.

Тематика доповідей і повідомлень була дуже різноманітна і торкалася різних аспектів давньої, середньовічної та модерної історії, археології, етнографії, географії, біографістики та культурного надбання «Алуштинської землі». На археологічній секції «Стародавній світ — середні віки» за два дні було зроблено 15 доповідей, а саме: С.В. Іванова (Одеса) «Видобуток солі у Криму та Північному Причорномор'ї (за археологічними та історичними даними)», О.І. Виноградова (Одеса) «Палеотренди розвитку рослинності в Причорноморському регіоні в період середнього і пізнього голоцену», С.А. Теліженко, О.Ю. Яниш (Луганськ) «Господарська діяльність населення Південного узбережжя Криму в епоху енеоліту—бронзи (за матеріалами стоянки Ардич Бурун)», А.В. Корохіна (Київ) «Проб-

² Историко-культурное наследие Причерноморья: Изучение и использование в образовании и туризме. Тезисы (серия «История, археология»). Отв. за выпуск Н.Г. Новиченкова. — Ялта: РИО КГУ, 2011.

³ Боспор Киммерийский и варварский мир в период античности и средневековья. Взаимовлияние культур. (Боспорские чтения. Вып. XI). — Ред.-сост. д. и. н. В.Н. Зинько. — Керчь. — 2011. — 480 с.

леми хронології бондарихинської культури», *Г.М. Тощев* (Запоріжжя) «Кромлехи зі знаками у Причорномор'ї та Криму», *С.Б. Буйських* (Київ) «До проблеми вивчення сіроглиняної кераміки Північного Причорномор'я», *Є.А. Ланг* (Симферополь) «Розвиток наукових уявлень стосовно історичної топографії Ольвійського городища та некрополя у ХІХ—ХХ ст.», *К.С. Савельєва, О.К. Савельєв* (Одеса) «Теракотові статуетки римських воїнів у Північному Причорномор'ї», *В.В. Вахонєєв, А.С. Синиця* (Київ) «Підводні археологічні дослідження навколо скель Адалари (Крим) у 2009—2011 рр.», *В.Є. Герасимов* (Алушта) «Дослідження Чорноморської підводно-археологічної експедиції КФ ІА НАНУ в 2007—2011 рр. на території Алуштинської міськради», *О.Е. Катюшин* (Симферополь) «Ще раз про візантійсько-хозарський кондомініум у Тавриці», *В.П. Кирилко* (Симферополь) «Будівельна історія двоапсидного храму Сотери», *Н.П. Турова* (Ялта) «Печери хребта Іограф біля Ялти (іс-

торія вивчення та нові дослідження)», *І.Б. Тесленко* (Алушта) «Історія дослідження та охорони фортеці Алустон», *Г.А. Сичаєва* (Симферополь) «Джерелознавчий аспект у вивченні кримсько-татарської аристократії періоду Кримського ханства».

Можна сказати, камерна обстановка надала можливість кожному досліднику зробити ґрунтовну доповідь і детально відповісти на запитання, а слухачам — вислухати доповіді та всебічно їх обговорити. Загалом конференція була навдивовижу гарно організована, і в тому велика заслуга завідувача Алуштинського музею Віри Григорівни Рудницької та його невеликого колективу.

Матеріали конференції «TERRA ALUSTIANA» будуть видрукувані окремим збірником. Наступна конференція, яку господарі планують провести за два роки, маємо надію, привабить більше археологів і з різних наукових центрів України та СНД.

С.Б. БУЙСЬКИХ

ВИННИКИ — НОВИЙ АРХЕОЛОГІЧНИЙ ОСЕРЕДОК В УКРАЇНІ

Історико-краєзнавчий музей м. Винники під Львовом — один із наймолодших в Україні, він ровесник нашої незалежності. Музей створений у 1991 р., а постійну експозицію відкрито в 1994 р. Чимале місце в невеликій (як на столичні масштаби), але різноманітній і зі смаком оформленій експозиції музею займає археологічна колекція. У ній представлені яскраві та здебільшого рідкісні знахідки з території та околиць цього старовинного українського містечка, що охоплюють часи від палеолітичної доби до давньоруського періоду включно.

З-поміж них відзначимо, насамперед, знахідки культур лінійно-стрічкової кераміки з уроч. Лазки, маліцької (уроч. Торговиця), пізньотрипільської та лійчастих кубків (г. Жупан, г. Лисівка, уроч. Діброва), шнурової кераміки та комарівської, раннього залізного віку (матеріали пшеворської, черняхівської та зубриць-

кої культур з уроч. Лазки, Лісничівка, Кут), а також знахідки з ранньослов'янських і давньоруських пам'яток краю.

Родзинками археологічної експозиції Винниківського музею є скарб вишуканих прикрас пізньогальштатської—ранньолатенської доби та велика середньовічна антропоморфна стела. Заслуговує на увагу й графічна реконструкція за черепом зовнішнього вигляду людини культури лійчастих кубків, виконана антропологом С. Горбенко.

Напрочуд цікаві також матеріали, що висвітлюють подальші історичні етапи життя м. Винники та навколишнього краю, приміром, грамоти та інші документи 14—18 ст., предмети побуту, декоративно-ужиткового мистецтва та культу, стародруки, роботи малярів і різьбярів 14 — початку 20 ст., зокрема таких відомих майстрів як Оленський і Штуфлісер. У роз-